

Dr. Ozan Ali YILDIZ

HAKSIZ REKABET HUKUKU
(TÜRK TİCARET KANUNU m. 54-63 ŞERHİ)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXI

GENEL GİRİŞ

I. Türk Haksız Rekabet Hukuku Mevzuatı.....	2
A. Temel Düzenlemelerin Tarihi Gelişimi	2
B. Bağlantılı Diğer Kanuni Düzenlemeler.....	5
C. Müstakil Bir Kanun İhtiyacı.....	5
II. Haksız Rekabet Hukukunun Diğer Hukuk Dalları ile İlişkisi	6
A. Kişiler Hukuku ile İlişkisi	6
B. Rekabet Hukuku ile İlişkisi	7
C. Fikri Mülkiyet Hukuku ile İlişkisi	8

A) GENEL OLARAK

I- AMAÇ VE İLKE

MADDE 54	13
I. Genel Olarak.....	18
A. 6762 Sayılı (Mülga) Türk Ticaret Kanunu ile Karşılaştırma.....	18
B. Mevzuat Kanun ile Karşılaştırma	20
II. Haksız Rekabet Hükümlerinin Amacı.....	21
A. Rekabet Ortamının Korunması	22
1. Genel Olarak.....	22
2. Dürüst ve Bozulmamış Rekabet.....	24

B. Korunan Sjeler.....	25
1. Genel Olarak	25
2. Bütün Katılanlar	28
a. Tedarik Edenler	28
b. Müşteriler.....	30
3. Toplum (Kamu)	31
III. Genel İlke.....	31
A. Genel Olarak	31
B. Davranış ve Ticari Uygulama Kavramları	32
C. Rekabet Ortamının Etkilenmesi	33
D. Dürüstlük Kuralına Aykırılık	35
1. Genel Olarak	35
2. Başkasının Emeginden veya İtibarından Haksız Yararlanma ...	37
a. Emek İlkesi	37
b. Başkasının İtibarından Yararlanma	38
aa. Genel Olarak	38
bb. Anahtar Kelime Reklamcılığı.....	38
cc. Spor Kulüplerinin Renklerinin Ticari Amaçla Kullanılması.....	41
dd. Eser Adlarının Ticari Amaçla Kullanılması.....	43
3. Müşterilerin Karar Verme zgrlęnn Sınırlandırılması	44
a. Genel Olarak	44
b. Saldırgan Reklamlar	45
aa. Tüketicilerin Hislerini İstismar Eden Reklamlar	45
bb. Çok Edici Reklamlar.....	46
cc. Bilinçaltına Yönelik Reklamlar	46

II- DÜRÜSTLÜK KURALINA AYKIRI DAVRANIŞLAR, TİCARİ UYGULAMALAR

MADDE 55 / Giriş	49
MADDE 55/1-a-1	51
I. Genel Olarak.....	53
II. Unsurları	54
A. Bir Açıklama Yapılmış Olması	54
B. Açıklamanın Rekabet Ortamını Etkileyebilecek Nitelikte Olması 55	
1. Açıklamanın İçeriği.....	55
2. Açıklamanın Yapıldığı Mecra.....	57
C. Açıklamanın Kötüleyici Olması	59
1. Açıklamanın Niteliği.....	59
a. Yanlış Açıklama.....	60
b. Yanıltıcı Açıklama.....	60
c. Gereksiz Yere İncitici Açıklama.....	61
2. Açıklamanın Yorumu.....	63
III. Hukuka Uygunluk Nedenleri	64
A. Genel Olarak.....	64
B. Üstün Nitelikte Özel Yarar Olarak Hak Arama Özgürlüğü.....	65
C. Üstün Nitelikte Kamusal Yarar	67
1. İfade Özgürlüğü.....	68
a. Genel Olarak	68
b. Bilimsel İfade Özgürlüğü.....	69
2. Basın Özgürlüğü.....	72
Madde 55/1-a-2	75
I. Genel Olarak.....	77
II. Unsurları	77
A. Bir Açıklama Yapılmış Olması	77

B. Açıklamanın Rekabet Ortamını Etkileyebilecek Nitelikte Olması	78
1. Açıklamanın İçeriği	78
2. Açıklamanın Yapıldığı Mecra	85
C. Açıklamanın Aldatıcı Olması	85
1. Açıklamanın Niteliği	85
a. Yanlış Açıklama	85
b. Yanıltıcı Açıklama	86
2. Açıklamanın Yorumu	87
a. Müşterileri Aldatma İhtimali	87
b. Üçüncü Kişilere Avantaj Sağlama	90
III. Benzer Hükümlerle Karşılaştırma	90
MADDE 55/1-a-3	93
I. Genel Olarak	94
II. Unsurları	94
A. Kendini Üstün veya Ayrıcalıklı Göstermek	95
1. Sahip Olmadığı Paye, Diploma veya Ödüllere Sahipmiş Gibi Davranmak	95
2. Doğru Olmayan Meslek Adları veya Semboller Kullanmak	95
B. Aldatıcı Bir İzlenim Oluşturmak	98
MADDE 55/1-a-4	101
I. Genel Olarak	103
II. Unsurları	104
A. Karıştırılma İhtimali	104
B. Taraflardan Birinin Haklı Bir Menfaatinin Bulunması	106
III. Karıştırılmaya Neden Olabilecek Ögelerin Başlıcaları	108
A. Tanıtıcı ve Ayırt Edici İşaretler	108
B. Ürünün Dış Görünüşü	111
C. Reklam Sloganları	113
D. Ticari Form	113

E. Eser Ad ve Alametleri.....	118
F. Televizyon Program Formatları	119
G. Endüstriyel Tasarımlar	119
MADDE 55/1-a-5	123
I. Genel Olarak.....	126
II. Unsurları	128
A. Karşılaştırma Yapılması.....	128
B. Karşılaştırmanın Rekabet Ortamını Etkileyebilecek Nitelikte Olması	133
1. Karşılaştırmanın İçeriği.....	133
2. Karşılaştırmanın Yapıldığı Mecra.....	134
C. Karşılaştırmanın Dürüstlüğe Aykırı Olması	134
1. Karşılaştırmanın Niteliği.....	135
a. Yanlış Karşılaştırma.....	135
b. Yanıltıcı Karşılaştırma	137
c. Kötüleyici Karşılaştırma	140
d. Rakibin Tanınmışlığından Yararlanmaya Neden Olacak Karşılaştırma.....	141
2. Karşılaştırmanın Yorumu	143
a. Genel Olarak	143
b. Üçüncü Kişilere Avantaj Sağlama	144
III. Tüketici Mevzuatında Yer Alan İlgili Düzenlemeler	145
A. Düzenlemenin Amacı.....	145
B. Karşılaştırmalı Reklamlara İlişkin Sınırlama ve Yasaklamalar	145
1. Genel Olarak	145
2. Sınırlamalar.....	146
3. Yasaklamalar	147
IV. Marka Mevzuatında Yer Alan İlgili Düzenlemeler	148
A. Marka Hakkının İhlali	148
B. Markanın Dürüstçe Kullanımı.....	149

MADDE 55/1-a-6	151
I. Genel Olarak.....	153
II. Unsurları	155
A. Göstermelik Olarak Bazı Mal veya Hizmetlerin Belirlenmesi	155
B. Göstermelik Mal veya Hizmetlerin Birden Çok Kere Tedarik Fiyatının Altında Satışa Sunulması	156
1. Sunumun Tekrar Edilmesi.....	156
2. Tedarik Fiyatının Altında Satış Yapılması.....	157
C. Reklamlarda Satış Fiyatının Vurgulanması	159
D. Müşterileri Aldatma İhtimali	160
MADDE 55/1-a-7	163
I. Genel Olarak.....	164
II. Unsurları	164
A. Müşterilere Bir Ek Edim Sunulması	164
B. Müşterileri Aldatma İhtimali	166
MADDE 55/1-a-8	169
I. Genel Olarak.....	171
II. Unsurları	172
A. Saldırgan Ticari Uygulamaların Kullanılması.....	172
1. Ticari Uygulamanın Zamanı, Yeri, Mahiyeti ve Devamlılığı.....	174
2. Müşterilerin Tehdit Edilmesi.....	175
3. Doğal Afet veya Benzeri Sebeplerle Muhakemesi Bozulmuş Müşterilerin İstismar Edilmesi	175
4. Müşteriye Tercihlerini Etkileyen Ağır veya Orantısız Engeller Getirilmesi.....	175
B. Müşterinin Karar Verme Özgürlüğünün Sınırlandırılması.....	176
MADDE 55/1-a-9	177
I. Genel Olarak.....	178
II. Unsurları	180

A. Müşterilerden Bazı Bilgilerin Gizlenmesi	180
B. Müşterileri Aldatma İhtimali	184
MADDE 55/1-a-10, 11, 12	187
I. Ortak Açıklamalar	189
A. Genel Olarak	189
B. Amaç	191
II. Kamuya Yapılan İlanlarda Eksik Açıklamada Bulunmak	192
A. Kamuya Yapılan İlan	192
B. Kamuya Yapılan İlanın Zorunlu İçeriği	193
1. Taksitle Satış Sözleşmesi veya Benzeri Hukuki İşlemler Açısından	193
a. Taksitle Satış Sözleşmesi veya Benzeri Hukuki İşlemler	193
b. İlanın İçermesi Gereken Bilgiler	194
2. Tüketici Kredileri Açısından	196
a. Tüketici Kredisi Sözleşmesi	196
b. İlanın İçermesi Gereken Bilgiler	197
III. Tüketicilere Eksik veya Yanlış Bilgi İçeren Sözleşme Formülleri Sunmak	200
MADDE 55/1-b	203
I. Genel Olarak	205
II. Unsurları	207
A. Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yönelme	207
B. Yönelme Eyleminin Rekabet Ortamını Etkileyebilecek Nitelikte Olması	209
C. Yönelme Eyleminin Dürüstlüğe Aykırı Olması	210
1. Müşterileri Sözleşmeyi İhlale Yönelme	210
2. Rüşvet Yoluyla İşçi, Vekil veya Diğer Yardımcı Kişileri Sözleşmeyi İhlale Yönelme	212

3. İşçi, Vekil veya Diğer Yardımcı Kişileri İş Sırlarını Ele Geçirmeye ve/veya İfşaya Yöneltilme	213
4. Müşteriyi Sözleşmeden Caymaya veya Sözleşmeyi Feshetmeye Yöneltilme	214
MADDE 55/1-c	217
I. Genel Olarak.....	219
II. Unsurları	220
A. Bir İş Ürününün Varlığı.....	220
1. İş Ürünü Kavramı.....	220
2. Fikri ve Sınai Ürünler	224
B. İş Ürünlerinden Dürüslüğe Aykırı Şekilde Yararlanma.....	226
1. Yararlanma Kavramı.....	226
2. Dürüslüğe Aykırı Başlıca Yararlanma Halleri.....	228
a. Emanet Edilmiş İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma.....	228
b. Yetkisiz Olarak Tevdi Edilen / Sağlanan İş Ürünlerinden Yararlanma	232
c. Pazarlamaya Hazır Çalışma Ürünlerini Çoğaltıp Bunlardan Yararlanma	233
aa. Genel Olarak	233
bb. İşaret, Resim ve Ses	235
MADDE 55/1-d	237
I. Genel Olarak.....	239
II. Unsurları	240
A. Bir Üretim veya İş Sırrının Varlığı.....	241
1. Terim.....	241
2. Üretim veya İş Sırrının Nitelikleri.....	241
3. Üretim veya İş Sırrı Örnekleri	245
a. Üretim Sırrı.....	245
b. İş Sırrı.....	245
B. Üretim veya İş Sırrının Hukuka Aykırı Şekilde Elde Edilmesi.....	247
C. Sırrın Değerlendirilmesi veya Başkalarına Bildirilmesi.....	248

III. Sözleşmeden Doğan Sır Saklama Yükümlülüğü	250
A. İşçinin Sadakat Yükümlülüğü	250
B. Rekabet Yasağı Sözleşmesi	252
MADDE 55/1-e	255
I. Genel Olarak	256
II. Hükmün Yorumu Açısından İsviçre ve Türk Hukuklarındaki Farklılık	257
III. Unsurları	258
A. Bir İş Şartının Varlığı	259
1. Kanundan Doğan İş Şartları	259
2. Sözleşmeden Doğan İş Şartları	260
3. Bir Meslek Dalında veya Çevrede Olağan Olan İş Şartları	261
B. İş Şartının Rakipler Açısından da Bağlayıcı Olması	264
C. İş Şartına Uyumlamış Olması	265
D. Değerlendirmede Önem Taşımayan Hususlar	266
IV. Cezai Sorumluluk Açısından Hükmün Sakıncaları	266
MADDE 55/1-f	269
I. Genel Olarak	271
II. Genel İşlem Koşulları	272
A. Tanım ve Unsurları	272
B. Genel İşlem Koşullarına Özgü Denetim Mekanizması	273
III. TBK m. 20-25 ile TTK m. 55/1-f Arasındaki İlişki	274
IV. Unsurları	275
A. Genel İşlem Koşullarının Kullanılması	275
B. Genel İşlem Koşullarının Diğer Taraf Aleyhine Olması	276
C. Dürüstlük Kuralına Aykırılık	277
V. Kanunda Sayılan Örnekler	278
A. Kanuni Düzenlemelerden Önemli Ölçüde Ayrılan Hükümlerin Kullanılması	278
B. Sözleşmenin Niteliğine Önemli Ölçüde Aykırı Haklar ve Borçlar Dağılımını Öngören Hükümlerin Kullanılması	279

**B) HUKUKİ SORUMLULUK
I- ÇEŞİTLİ DAVALAR**

MADDE 56	281
I. Taraflar	286
A. Davacı	286
1. Bireysel Menfaatlerini Korumak Amacıyla Dava Açabilecek Kişiler	286
a. Genel Olarak	286
b. Müşteriler	289
2. Kolektif Menfaatleri Korumak Amacıyla Dava Açabilecek Kişiler	290
B. Davalı	292
1. Fail	292
a. Genel Olarak	292
b. Tüzel Kişilerin Sorumluluğu	293
2. Çalıştıranın Sorumluluğu	296
3. Basın, Yayın, İletişim ve Bilişim Kuruluşlarının Sorumluluğu	296
II. Davalar	296
A. Genel Olarak	296
B. Koruyucu Davalar	298
1. Tespit Davası	298
2. Önleme Davası	299
3. Sona Erdirme Davası	302
C. Maddi Tazminat Davası	305
1. Koşulları	305
a. Haksız Rekabet Eylemi	305
b. Maddi Zarar	307
c. Uygun Nedensellik Bağı	308

d. Kusurun veya Bir Kusursuz Sorumluluk Halinin Bulunması.....	308
2. Tazminat Miktarının Belirlenmesi.....	309
a. Zararın İspatı.....	309
b. Kusurun Ağırlığının Tazminat Miktarına Etkisi.....	311
c. Tazminatın İndirilmesi veya Kaldırılması	312
D. Manevi Tazminat Davası.....	312
1. Koşulları.....	312
a. Kişilik Hakkına Saldırı.....	313
b. Manevi Zarar.....	316
c. Uygun Nedensellik Bağı	318
d. Kusurun veya Bir Kusursuz Sorumluluk Halinin Bulunması.....	318
2. Manevi Zararın Tazmin Şekilleri.....	319
E. Kazanç Devri Davası.....	321
1. Koşulları.....	322
2. Devredilecek Kazancın Belirlenmesi.....	325
a. Genel Olarak.....	325
b. İş Görenin Bilgi ve Hesap Verme Yükümlülüğü.....	328
c. Elde Edilmesi Muhtemel Kazanca Hükmedilmesi.....	329
3. Tazminat Talepleri ile İlişkisi	330
III. Hükmün Üçüncü Kişiler Hakkında Uygulanması.....	330
IV. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	331
A. Görevli Mahkeme	331
1. Genel Olarak.....	331
2. FSEK m. 83-84'e Dayanarak Açılacak Davalarda Görevli Mahkeme	331
3. İşçi Aleyhine Açılacak Davalarda Görevli Mahkeme	332
4. Tüketiciler Tarafından Açılacak Davalarda Görevli Mahkeme	333
B. Yetkili Mahkeme.....	333
V. Arabuluculuk.....	334

II- ÇALIŞTIRANIN SORUMLULUĞU

MADDE 57	337
I. Genel Olarak	338
II. Tazminat Talepleri Açısından	339
III. Haksız Rekabetin Önlenmesi, Sona Erdirilmesi ve Tespiti Talepleri Açısından	339

III- BASIN, YAYIN, İLETİŞİM VE BİLİŞİM KURULUŞLARININ SORUMLULUĞU

MADDE 58	343
I. Genel Olarak	345
II. Basın-Yayın Kuruluşlarının Sorumluluğu	347
III. Hizmet Sağlayıcıların Sorumluluğu	349
A. Hizmet Sağlayıcı Kavramı	349
B. Yer Sağlayıcının Sorumluluğu	350
1. Genel Olarak	350
2. Tüketici Şikayet Platformlarına Özgü Düzenlemeler	355
C. İçerik Sağlayıcının Sorumluluğu	357

IV- KARARIN İLANI

MADDE 59	359
I. Genel Olarak	359
II. İlan Talebinin İleri Sürülmesi	360
III. İlanın Şekli ve Kapsamı	361
IV. İlan Giderleri	363

V- ZAMANAŞIMI

MADDE 60	365
I. Genel Olarak.....	366
II. Hükümün Uygulama Alanı.....	368
III. Zamanaşımı Def'inin İleri Sürülmesi.....	369
IV. Zamanaşımı Süreleri.....	370
A. Nisbi Zamanaşımı Süresi	370
B. Mutlak Zamanaşımı Süresi.....	371
C. Olağanüstü Zamanaşımı Süresi.....	372
V. Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybı	373

VI- İHTİYATİ TEDBİRLER

MADDE 61	375
I. İhtiyati Tedbir	376
A. Genel Olarak.....	376
B. İhtiyati Tedbir Talebinde Bulunabilecek Kişiler	377
C. Talebin Konusu.....	377
D. İspat.....	378
II. Gümrüklerde El Koyma	378

C) CEZA SORUMLULUĞU

I- CEZAYI GEREKTİREN FİİLLER

MADDE 62	381
I. Genel Olarak.....	382
II. Haksız Rekabet Suçları	384

A. TTK m. 55'te Sayılan Haksız Rekabet Fiillerinden Birinin İşlenmesi	384
B. Yanlış veya Yanıltıcı Bilgi Verme.....	385
C. Üretim veya Ticaret Sırlarını Ele Geçirmek İçin Çalışanları, Vekilleri veya Diğer Yardımcı Kimseleri Aldatma.....	385
D. İşçilerin, Çalışanların veya Vekillerin Cezayı Gerektiren Fiillerini Önlememe veya Gerçeğe Aykırı Beyanları Düzeltilmeme.....	386

II- TÜZEL KİŞİLERİN CEZAI SORUMLULUĞU

MADDE 63	387
I. Genel Olarak.....	388
II. Tüzel Kişilere Özgü Güvenlik Tedbirlerinin Uygulanması	388
GENEL KAYNAKÇA.....	391
KAVRAM DİZİNİ.....	395